

Participatieve opsporing van risico's

Toepassing op Rust- en Verzorgingstehuizen (RVT)

Isabelle Beaudoux
Preventieadviseur
O.C.M.W. van Watermaal-Bosvoorde

Inleiding

- **Waarom gedrag dat bewust risico loopt ?**

Geen rekening met
arbeidsreglement

Geen gebruik
van IBU

Veiligheidssystemen
worden omzeild

- **Uitleg geweigerd :**

- **Gebrek aan discipline**
- **Niet voldoende werkvoorbereiding**
- **Te weinig formatie ...**

Inleiding

Geen enkel gedrag is absurd, elk gedrag heeft een betekenis

- ➔ **Zelf begrijpen :**
  - **modaliteiten van de eigen besluitvorming**
  - **eigen werkwijzen**
- ➔ **Vooringenomen houdingen en werkwijzen bestrijden**

Inleiding

Welke strategie kiezen ?

- **Groepsdiscussie waarbij de werknemers zich engageren**
- **De werknemer over veiligheid van mening doen veranderen en zodoende tot actie aanzetten en hem zijn gedrag in de toekomst doen aanpassen**

Inleiding

De werknemer ertoe brengen zich anders te gedragen ?

- **Zijn eigen gedrag in vraag stellen**
- **Afzien van dit gedrag**

Algemene voorstelling van de studie

Vorbereidende vergaderingen

- inleiding van De aanvraag via een Preventieadviseur-arbeidsgeneesheer bij de Voorzitter van het O.C.M.W.
- Afspraak met de Secretaris van het O.C.M.W.
- Vergadering met de Directrice van de Home, de interne Preventieadviseur, de diensthoofden

Algemene voorstelling van de studie

- Informatie van de directie over de beoogde doelstellingen
- verbintenis van de directie om rekening te houden met de resultaten van de *Opsporing*
- De werknemers wijzen hun eigen vertegenwoordigers aan en de directie haar technische deelnemers
- Keuze uit 4 arbeidssituaties in het begin

Werkwijze (tijdsduur : 4 maanden)

Elke werkgroep heeft tussen 4 en 9 uur gewerkt (in functie van de vereisten van de werksituatie)

3 redenen :

- eerste gelegenheid om over het werk te spreken
- nieuwe veiligheidsadviseur in functie
- geleidelijke aanpassing van de *Déparis* methode

Algemene voorstelling van de studie

Voorstelling van het Rust- en Verzorgingstehuis

- **Bewonersaantal :**
  - 51 invaliden
  - 83 validen
- **Personeel van het O.C.M.W.:**
  - 111 leden voor de Home
  - 40 leden voor de Centrale Administratie

De deelnemers

- **Verplegend personeel : 16 leden**

Opsporingsduur	2 halve dagen of 9 uur
Aanwezig tijdens de opsporing	<ul style="list-style-type: none"> • Interne Preventieadviseur • Hoofdverpleegster • 2 adjunctverpleegsters (verdiepingshoofden)

Groep 1 : verplegend personeel

Specifieke opdrachten :

- Diagnose verpleger/-ster
- Geneesmiddelen klaarmaken en toedienen
- Management van de verdieping
- Informatiestroom naar andere afdelingen
- Coaching van bejaardenhelper/-ster

Technische activiteiten :

- Bloedafname, injecties
- Morfinepomp
- Temperatuur nemen en bloeddruk meten
- Zuurstof toedienen, aerosols klaarmaken
- Lavementen, wondverzorging, sterilisatie van materiaal ...
- Het toilet van de bewoners verzorgen

De deelnemers

- **Verzorgend personeel : 28 leden**

Opsporingsduur	2 halve dagen of 8 u
Aanwezig tijdens de opsporing	<ul style="list-style-type: none"> • Interne preventieadviseur • 2 Verzorgers (blok B en blok CD)

Groep 2: verzorgend personeel

- Toilet van de bewoners
- Luiers vervangen, aankleden, uitkleden, protheses aanbrengen en verwijderen
- Mobilisaties en opstaan
- Bedden opmaken, beddegoed vervangen
- Voeding : klaarmaken en hulp bij het eten
- Vuile was ophalen, afval sorteren, enz.....

De deelnemers

- Onderhoudspersoneel : 13 leden

Opsporingsduur	2 halve dagen of 8 u
Aanwezig tijdens de opsporing	<ul style="list-style-type: none"> • Interne Preventieadviseur • Chef Onderhoudsdienst • 2 leden van de afdeling, waarvan 1 syndicale afgevaardigde

Groep 3: onderhoudspersoneel

- Kamers, gangen, cafetaria, eetzaal en kleerkasten onderhouden ...
- In het weekend dienbladen met maaltijden en koffie aan de bewoners uitdelen
- Meubelen helpen verplaatsen en decoratie helpen aanbrengen bij speciale gelegenheden (feesten, ...)

De deelnemers

- Technisch personeel :7 leden

Opsporingsduur	1 halve dag of 4 u
Aanwezig tijdens de opsporing	<ul style="list-style-type: none"> • Interne Preventieadviseur • Ploegleider • 2 leden van de ploeg (1 loodgieter en 1 electricien)

Groep 4 : technisch personeel

- Binnen- en buitenverf
- Vloerbekleding
- Tuinonderhoud en gras maaien
- Loodgieterij
- Electiciteit
- Preventieve en herstellende werkzaamheden aan verwarming, liften, ...
- ...

De deelnemers

- Keukenpersoneel : 13 leden

Opsporingsduur	1/2 dag of 5 u
Aanwezigen tijdens de opsporing	<ul style="list-style-type: none"> • Interne Preventieadviseur • Ploegleider (groepschef) • 1 kok • 1 lid van het onderhoudspersoneel voor de keuken

Groep 5: keukenpersoneel, hulppersoneel voor keukens en onderhoud

- De functie « bordenwasser en vaatwasmachine-bediener »
- De functie « voedselketen of -verdeling »
- de functie « Kookverantwoordelijke »

Risico's op ongevallen (keukenpersoneel)		NOTA'S	
Gewenste situatie:	Ernst	Waar ? Wanneer ?	Waarvoor ?
<ul style="list-style-type: none"> • De operatoren zijn niet blootgesteld aan de hiernaast vermelde risicofactoren of ze zijn er collectief goed tegen beschermd 			
Letten op:			
<ul style="list-style-type: none"> • De hiernaast vermelde factoren en de ernst van de ongevallen die kunnen gebeuren • De collectieve beschermingsmiddelen (balustrades, katrolbeschermer, schermen, veiligheidsknoppen, ...) op machines of uitrusting: aanwezigheid, eenvoud, gebruik, mogelijkheid van neutralisatie... • Bij gebrek hieraan, de individuele beschermingsmiddelen (aanwezigheid, kwaliteit, gebruik) 			
Stoten	0 + ++		Wagentje-versperring en haast bij openen van de dubbele klapdeur keuken-eetkamer ??? → raampjes in de deuren plaatsen om te vermijden dat de persoon achter de deur gewond raakt, en per halve klapdeur de draairichting aanduiden
Vallen van personen	0 + ++		Schoenen glijden uit op gladde vloeren. Beter aangepaste veiligheidsschoenen voorzien
Amputaties	0 + ++		Vingers bij de snijmachine om het brood te ontkorsten - de bescherming moet worden verwijderd
Snijwonden	0 + ++		Met messen - beschermende handschoenen die toch bewegingsvrijheid garanderen
Brandwonden	0 + ++		Hete kookplaat, pannen - wanten voorzien
Elektriciteit	0 + ++		Blote elektriciteitsdraden → Conformiteitsattest door electriciens en stekkersysteem dat het onmogelijk maakt per vergissing stekkers uit te rukken (stekker met geïntegreerde veiligheid)
Brand	0 + ++		Automatisch systeem boven frietkettels en braadpannen uitleggen. Aan veiligheidsvoorschriften herinneren

PUNTEN DIE VERDER BESTUDEERD MOETEN WORDEN :

- Veiligheidsschoenen voorzien die niet kunnen worden verpletterd en niet kunnen uitglijden : leveranciers zoeken, offertes bestuderen en laten uittesten door het personeel
- veiligheidshandschoenen nazien
- De werkpost « snijster » analyseren : probleem bescherming, werkinstructies geven
- Automatische brandbestrijding : geldigheidsdatum, menselijke interventies, instructies voorzien

WIE?	DOET WAT?	KOSTEN	WANNEER?	
		€ = niet duur €€ = matig €€€ = zeer duur	Vooropgestelde datum	Uitvoerdatum
Onderhouds-dienst	Raampjes in de dubbele klapdeur tussen keuken en eetkamer plaatsen om te vermijden dat er gewonden vallen en per klapdeur de draairichting aanduiden (hengsels aanbrengen om de deur hermetischer te laten sluiten en tocht te verminderen)	€€	November 2002	November 2002
Preventieadv. + keukenchef	Individuele Beschermingsuitrusting (IBU) checken : handschoenen - maskers	€	September 2002	Oktober 2002
Preventieadv. + keukenchef	Veiligheidsschoenen voorzien die niet kunnen worden verpletterd en niet kunnen « uitglijden » : leveranciers zoeken, offertes bestuderen en laten uittesten door het personeel	€€	Voor 2003 analyseren	
Preventieadv.	De werkpost « snijdstel » analyseren : probleem bescherming, werkinstructies geven	€	Voor 2003 analyseren	

Synthese van de 5 Déparis

82 concrete oplossingen waarvan velen :

- Hetzelfde zijn voor alle 5 werksituaties
- De communicatie tussen mensen en afdelingen proberen te verbeteren
- Een oplossing proberen te vinden voor twistpunten : autoriteit, functiebeschrijvingen, evaluaties
- Verband houden met het naleven en toepassen van het huidige reglement
- Aansporen om risico's te vermijden

Samenvatting van de 5 Déparis

- 55 van de 82 kosten (bijna) niets
- De werkgever kent de 27 duurste oplossingen reeds (en heeft verschillende hiervan reeds ingepland)
- 8 vallen exclusief onder de bevoegdheid van de directie : prikklok, informatie, absenteïsme, waardering, evaluatie van het personeel
- Voor de overige 74 oplossingen zijn de PA, de diensthoofden en de werknemers zelf bevoegd

Rubrieken van de Déparis methode	verplegend personeel	verzorgend personeel	onderhouds personeel	keuken personeel	technisch personeel
1. WERKZONES	☺	☺	☺	☺	☺
2. TECHNISCHE ORGANISATIE TUSSEN POSTEN	☺	☺	☺	☺	☺
3. LOCATIE VAN DE WERKPLAATS	☺	☺	☺	☺	☺
4. RISICO'S OP ONGEVALLLEN	☺	☺	☺	☺	☺
5. BEDIENINGSAPPARATUUR EN SIGNALLEN					
6. GEREEDSCHAP EN MATERIAAL	☺	☺	☺	☺	☺
7. REPETITIEF WERK	☺		☺	☺	☺
8. MANUELE GOEDERENBEHANDELING	☺	☺	☺	☺	☺
9. MENTALE BELASTING	☺		☺	☺	☺
10. VERLICHTING	☺	☺	☺	☺	☺
11. LAWAAI	☺	☺	☺	☺	☺
12. THERMISCHE OMGEVINGSFACTOREN	☺	☺	☺	☺	☺
13. CHEMISCHE EN BIOLOGISCHE RISICO'S	☺	☺	☺	☺	☺
14. TRILLINGEN			☺		☺
15. ARBEIDSV ERHOUDINGEN TUSSEN WERKNEMERS	☺	☺	☺	☺	☺
16. ALGEMENE EN LOCALE SOCIALE OMGEVING	☺	☺	☺	☺	☺
17. INHOUD VAN HET WERK	☺	☺	☺	☺	☺
18. PSYCHOSOCIALE OMGEVING	☺	☺	☺	☺	☺

Vervolg van de studie : *Observatie* van de problemen

...en ontwikkeling van een concrete preventiestrategie

- Testen, ieder op zich of per groep ondervragen over de praktische kanten van het beroep
- Informatief materiaal voor interne tussenpersonen
- Per groep worden werkfiches uitgedacht, handleidingen voor machines en producten,...

Conclusies

**Beperkingen / problemen bij een
participatieve methode**

Communicatievaardigheden

Groepen begeleiden
(conflicten)

Coördinator

Kritische geest

Luisterbereidheid
zonder vooroordelen

**Beperkingen / problemen bij een
participatieve methode**

Luister-
vaardigheid

Kennis kunnen nemen
van de realiteit van de
werknemers

Eigen oordeel en
werkkennis in
beraad houden

Interne Preventieadviseur

Geen houding
van « specialist »
aannemen

Toegeven niet op
voorhand de
uitkomst van de
discussie te kennen

Een sfeer
scheppen die
werknemers
uitnodigt het
woord te nemen

**Beperkingen / problemen bij een
participatieve methode**

Risicokennis ?

Symbolen gebruiken en
werkervaring in woorden
uitdrukken ?

Ideologie om
het beroep te
verdedigen
(Ch. Dejours)

Werknemers

Houdingen ter
verdediging en
netelige situaties via
gebaren uiten

Eufemismen,
dubbelzinnigheid en
risico's ontkennen
via woorden uiten

Voordelen van de Déparis methode

➤ De rol van iedere deelnemer aan Preventie
verduidelijken :

- Hiërarchische lijn
- Interne Preventieadviseur
- Personeel
- Arbeidsgeneesheer van de EDPB
- Hoofdgeneesheer van de Home

Voordelen van de Déparis methode

- **Alle betrokkenen gaan direct een engagement aan**
- **Aan gemeenschappelijke wensen wordt voldaan:**
  - **De methode objectivert problemen die veel voorkomen**
  - **Men luistert en tracht de ander te begrijpen**

Voordelen van de Déparis methode

- **De algemene houding van elke deelnemer wordt meer open :**
  - **Afdelingen beginnen met elkaar een dialoog**
  - **De inspanningen van elke afdeling worden gewaardeerd**
  - **Men houdt rekening met de mening van de personeelsleden bij beslissingen waarin zij betrokken zijn**

